

ketlen és lelkiismeretlen játékhoz, amely a tőzsdén nem jegyzett részvények tekintetében éppen a kispénzü részvényeket vásárló közönség bőrére folyt le. A lelkiismeretlen hangulatsinálás, a felelősség nélküli beugratások széleskörű lehetőségeit láttuk itt megnyilni és attól tartunk, hogy egy erősen felfelé menő konjunkturánál a részvények parin aluli kibocsátásának lehetősége az ilyfajta „Bauerfängerei“ számára erős tápot nyújthatna, miután nagyon könnyen igen kecsegtetővé lehetne azt a beállítást tenni, hogy különlegesen előnyös oly árban szerezni meg egy részvényt, ahol a vételár kisebb a részvény névértékénél, kevesebbéri kapható, mint amennyit majd a névérték alapján meg kell érnie, ahol tehát e kiegyenlítő emelkedésre való hivatkozás könnyen találhat hitelt. Ez a szempont is komoly érvet szolgáltat a parin aluli kibocsátás megengedhetősége ellen.

(Folytatjuk.)

Dr. György Ernő.

Dologi adós valorizációs felelőssége. A budapesti kir. Itélőtábla P. XII. 5620/1926. számú határozatában a dologi adósnak a valorizációért való felelőssége kérdésében döntött. A táblai határozat nem jogerős ugyan, de a kérdés nagyfontossága a táblai ítélet igen alapos fejtegetései egyaránt megkívánják a vele való foglalkozást.

A kérdés, ami fölött a Táblának döntenie kellett, a maga egyszerű elemeire visszavezetve, abban állott, hogy a bekebelezett vételárhátralék a vevő jogutódját, mint dologi adóst csupán az eredeti számszerű összegben terheli-e vagy pedig a dologi adós a valorizációra is köteles.

A táblai ítélet kiindul abból, hogy a ma már állandónak mondható törvénykezési gyakorlat a személyes adós érték-helyreállítási kötelezettségét (vulgo: valorizációját) megállapította. A Tábla állásfoglalása szerint nincs ok arra, de ellenkeznek az egyenlő elbánás elvével és a méltányossággal, hogy a jelzálogos adós az őt terhelő követelés értékének helyreállítási kötelezettsége alól mentesítessék. További kifejtésében utal a Tábla arra, hogy az anyagi jog szerint, nemcsak a személyes, de a dologi adósnak is úgy kell a kötelezettséget teljesíteni, amint azt adott esetben a jóhiszemőség megkívánja, és jó követelésnek értéktelen, vagy csekély értékű pénzzel való kielégítésre irányuló kísérlet, kétségtelenül a minden ügyleti féltől megkívánható jóhiszemőség követelményébe ütközik. Reámutat a Tábla arra is, hogy aki a pénzürtékesökkenés időpontjában, amikor már a valorizációt a gyakorlat ismerte, ingatlant vesz, nem hivatkozhatik arra, hogy a bekebelezett teher átértékelésével nem számolt. Nyilván a joggal való visszaélés tekintete alá esik — mondja továbbá a kir. Itélőtábla — valamely jelzálogos tehernek akként való átvállalása, hogy a személyes adóstól nagyobb helyett a dologi adós a követelés értékének meg nem felelő számszerű összeggel kívánja kielégíteni a jelzálogos hitelezőt. Szokatlan a mi gyakorlatunkban, de igen

örvendetes és követésre méltó ujtás volna az, amivel a Tábla folytatja a maga okfejtését, amikor kifejezetten a jelen per kereteit meghaladóan elvileg kíván szembe nézni a kérdéssel. Egyenkint foglalkozik a Tábla a különböző teleggönyvi kérdésekkel. A teleggönyvi rendtartás 62. §-ára, amely akként rendelkezik, hogy a bekebelezés azon jog tekintetében ad dologbani jogot, amely bejegyeztetett, utal a konzekventer alkalmazott álláspontra, hogy a bejegyzett jog pontos megjelölését nem a szám, hanem értéke adja meg. Ugyanezen „értékjogi“ alapon hárítja el a Tábla a 68. § 2-ik bekezdését, hogy a jog átváltoztatása a megelőző hitelezőknek kárára nem szolgálhat, mert a valorizáció nem átváltoztatása a bekebelezett jognak. A hátrábbálló teleggönyvi hitelezők helyzetére megjegyzi a Tábla, hogy nekünk épügy kellett számolni azzal, hogy az előttünk levő tehertertel benső értéke szerint terheli az ingatlant. Egyébként is a pénzürtékcsökkenéssel együtt az ingatlan ára is emelkedett, úgy hogy a hátrábbálló hitelezőkre is kell fedezetnek jutnia.

Utal a Tábla a 947/1888. sz. rendeletre, amely a törlési kereset előfeltételül a bekebelezett tehernek megfelelő összeg birói letétbe helyezését követeli. Minthogy törvényes intézkedés — mondja a Tábla — akként nem magyarázható, hogy annak célja az egyik cél előnyére, a másik fél megkárosítása volna, a megfelelő összegnek oly értelmezése fogadható el csupán helyesnek, hogy csupán a törlendő tehertertel benső értékének megfelelő összeg letétbe helyezése jogosít fel a törlésre. Végül a jelzálogjognak a teleggönyvi rendszerrel való összefüggésével kapcsolatosan kifejti a Tábla, hogy a jelzálog lényegileg járulékos, ami annyit jelert, hogy a követelés behajtását kívánja biztosítani, ezen feladatának azonban csak akkor lehet meg, ha a valorizáció alá eső követeléssel együtt maga a jelzálog is lépést tart és az egész valorizációs követelést biztosítja.

A táblai ítélet nyíltan vallja, hogy ítéletében elfoglalt álláspontja az átértékelési joggyakorlat további lépésként jelentkezik, de utal arra, hogy ez az állásfoglalás az osztó igazságban gyökerező jog alapeszméibe ütköző kísérletnek — a hitelező megrövidítésének — egyszer s mindenkorra véget vet. A Tábla ezen elvi álláspontok mellett az egyes esetek számára fenntartja biztonsági szelepként az eset individuális körülményeinek az eset valorizációjára való kihatását. A német valorizációs jogszabályok mellett utal az ítélet arra, hogy a magyar magánjog jelentős része a birói gyakorlat útján alakult ki, sőt az átértékelésre vonatkozó jogszabályok egyenesen a birói gyakorlat termékei és minthogy a jogszolgáltatás a gyakorlati élet követelményeitől nem zárkozhatik el, hanem ahhoz simulnia kell és nem alkalmazhat a változott viszonyok által meghaladott szabályokat, a Tábla kötelezőnek látta, hogy ítéletében a jóhiszeműségre az érdekkiegyenlítés egyenlőségére és a méltányosságra vonatkozó általános jogszabályok érvényesüljenek.

Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy egy berlini biró-

sági határozat (Juristische Wochenschrift 1927. év június 4-iki száma) kimondja, hogy a tartozás átvállaló a valorizációs különbözetért is felel, ha a bekebelezett teheretelt a vételár törlesztése címén vállalta át. A német bíróság okfejtése szerint a tartozás átvállaló azon fejlődési állapotban veszi át a tartozást, amelyben az átvállalás időpontjában megjelenik. B. S.

A részvénytársaság igazgatósági tagjainak kártérítési felelőssége. A Kt. 189. §. 2-ik bekezdése a részvénytársaság igazgatósági tagjait felelőssé teszi, ha az igazgatóság tagjai megbízásuk határára túlmennek, vagy ha a törvény részvénytársasági rendelkezései, vagy az alapszabályok ellen cselekednek. Nyilván kapcsolatban áll a magyar kártérítési judicatura satnyaságával, hogy eleven élethez a törvénynek ez a rendelkezése nem jutott. Most a Kuria P. IV. 8095/1926. számú határozatával elvileg kimondotta a részvénytársaságnak árut szállító hitelező javára, hogy a kártérítési kötelezettség fenn áll az igazgatósági tagokkal szemben, ha az igazgatósági tagok nem tettek eleget annak a kötelezettségüknek, hogy a részvénytársaság vagyoni állapotáról állandóan a szükséghez képest gyakrabban is meggyőződést szerezzenek. Az igazgatósági tagok ezen elvi felelőssége mellett, a Kuria sulyt tulajdonított annak, hogy a részvénytársaság üzeme már hosszabb idő óta sulyos veszteségekkel járt, amit oly körülmények idéztek elő, amelyet az igazgatósági tagoknak ismernie kellett. Amennyiben az igazgatósági tagok gondossági mulasztásai idézték elő azt, hogy felperesnek a részvénytársaság részére történt áruszállításból kára lett, úgy az igazgatósági tagok felelőssége a Kt. 189. §-a alapján megállapítandó. Ezen álláspont folytán a Kuria feloldó végzése elrendelte, a tényállás tisztázását abban az irányban, hogy a részvénytársaságnak szállított áruk átvétele előtt beállott-e az az állapot, hogy a részvénytársaság alaptőkéjének felét elvesztette, illetve, hogy a társasági vagyon a tartozásokat nem fedezte.

Érdekes megemlíteni, hogy azon körülmények, amelyek a részvénytársaság veszteséges üzletvitelét előidézték és amely körülményekre a Kuria olyként hivatkozik, hogy ezeknek az igazgatósági tagok előtt ismert volta miatt az igazgatóság tagjait fokozott gondossági kötelezettség terhelte, valamenynyen nemcsak a részvénytársaság belső emberei előtt ismert tények voltak, mert amiket e tekintetben az ítélet felhoz, — a bórárak belföldi áresése, a forgótökehiány és a részvénytársaság üzemébe bekövetkezett kázánrobbanás — valamennyi oly körülmény, amely a részvénytársasággal érintkező üzletvilágban általában ismert lehetett, tehát a felperesnek is ezek felől tudomással kellett bírnia. Ha elvileg örvendetes a Kuria állásfoglalása a jövő jogfejlődés szempontjából, minden esetre ügyelni kell arra, hogy a hitelezői rizikó ne háritassék ki könnyedséggel a részvénytársaság igazgatósági tagjaira, ami csak a könnyelmű hitelnyújtást támasztaná alá, ami önmagában nem kívánatos, és ügyelni kell arra is, hogy a részvénytársaságok igazgatósági tagjait terhelő kártérítési felelős-